

Zbiór Orzeczeń

WYROK TRYBUNAŁU (trzecia izba)

z dnia 15 marca 2012 r.*

Prawa autorskie i prawa pokrewne — Dyrektywa 2006/115/WE — Artykuły 8 i 10 —
Pojęcie użytkownika i publicznego udostępniania — Odtwarzanie fonogramów za pośrednictwem
odbiorników telewizyjnych lub radiowych zainstalowanych w pokojach hotelowych

W sprawie C-162/10

mającej za przedmiot wniosek o wydanie, na podstawie art. 267 TFUE, orzeczenia w trybie
prejudycjalnym, złożony przez High Court (Commercial Division) (Irlandia) postanowieniem z dnia
23 marca 2010 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 7 kwietnia 2010 r., w postępowaniu:

Phonographic Performance (Ireland) Limited

przeciwko

Irlandii,

Attorney General,

TRYBUNAŁ (trzecia izba),

w składzie: K. Lenaerts, prezes izby, J. Malenovský (sprawozdawca), E. Juhász, G. Arestis
i T. von Danwitz, sędziowie,

rzecznik generalny: V. Trstenjak,

sekretarz: A. Impellizzeri, administrator,

uwzględniając procedurę pisemną i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 7 kwietnia 2011 r.,

rozważywszy uwagi przedstawione:

- w imieniu Phonographic Performance (Ireland) Limited przez H. Sheehy, solicitor, wspieraną przez J. Newmana, BL,
- w imieniu Irlandii przez D. O'Hagana, działającego w charakterze pełnomocnika, wspieranego przez E. Fitzsimonsa oraz J. Jeffersa, BL,
- w imieniu rządu greckiego przez G. Papadaki, M. Germani oraz G. Alexaki, działające w charakterze pełnomocników,
- w imieniu rządu włoskiego przez P. Gentilego, działającego w charakterze pełnomocnika,

* Język postępowania: angielski.

- w imieniu rządu francuskiego przez J. Gсталtera, działającego w charakterze pełnomocnika,
- w imieniu Komisji Europejskiej przez J. Samnaddę oraz S. La Pergolę, działające w charakterze pełnomocników,

po zapoznaniu się z opinią rzecznika generalnego na posiedzeniu w dniu 29 czerwca 2011 r.,
wydaje następujący

Wyrok

- 1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni art. 8 i 10 dyrektywy 2006/115/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 12 grudnia 2006 r. w sprawie prawa najmu i użyczenia oraz niektórych praw pokrewnych prawu autorskiemu w zakresie własności intelektualnej (Dz.U. L 376, s. 28).
- 2 Wniosek ten został złożony w ramach sporu pomiędzy Phonographic Performance (Ireland) Limited (zwaną dalej „PPL”) a Irlandią.

Ramy prawne

Prawo międzynarodowe

- 3 W ramach Światowej Organizacji Własności Intelektualnej (WIPO) sporządzono w Genewie w dniu 20 grudnia 1996 r. Traktat WIPO o artystycznych wykonaniach i fonogramach (zwany dalej „WPPT”) oraz traktat WIPO o prawie autorskim. Te dwa traktaty zatwierdzone zostały w imieniu Wspólnoty Europejskiej decyzją Rady 2000/278/WE z dnia 16 marca 2000 r. (Dz.U. L 89, s. 6).
- 4 Zgodnie z art. 2 lit. b), d) i g) WPPT:

„Dla celów niniejszego traktatu:

[...]

- b) »fonogram« oznacza utrwalenie dźwięków artystycznego wykonania lub innych dźwięków, lub reprezentacji dźwięków, w inny sposób niż w formie utrwalenia włączonego do utworu kinematograficznego lub audiowizualnego;

[...]

- d) »producent fonogramu« oznacza osobę fizyczną lub osobę prawną, która podejmuje inicjatywę i ponosi odpowiedzialność za pierwsze utrwalenie dźwięków wykonania lub innych dźwięków, a także ich reprezentacji;

[...]

- g) »publiczne komunikowanie« wykonania lub fonogramu oznacza publiczne przekazywanie dźwięków wykonania lub dźwięków, lub reprezentacji dźwięków utrwalonych na fonogramie w jakikolwiek sposób, inny niż nadawanie. Do celów artykułu 15 »publiczne komunikowanie« obejmuje także publiczne odtwarzanie dźwięków lub ich reprezentacji utrwalonych na fonogramie”.

5 Artykuł 15 WPPT brzmi następująco:

„1. Artystom wykonawcom i producentom fonogramów przysługuje prawo do jednorazowego odpowiedniego wynagrodzenia za bezpośrednie lub pośrednie korzystanie z fonogramów opublikowanych w celach zarobkowych poprzez nadawanie lub jakiekolwiek publiczne komunikowanie.

2. Umawiające się strony mogą postanowić w swoich ustawodawstwach krajowych, że jednorazowego odpowiedniego wynagrodzenia od użytkownika dochodzi artysta wykonawca lub producent fonogramu, lub jeden i drugi. Umawiające się strony mogą przyjąć ustawodawstwo krajowe określające, w przypadku braku umowy pomiędzy artystą wykonawcą a producentem fonogramów, warunki, zgodnie z którymi artyści wykonawcy i producenci fonogramów dzielą jednorazowe odpowiednie wynagrodzenie.

3. Każda umawiająca się strona, składając notyfikację dyrektorowi generalnemu WIPO, może oświadczyć, że będzie stosować postanowienia ustępu 1 tylko w odniesieniu do niektórych form wykorzystania lub też w inny sposób ograniczy zakres jego zastosowania, lub też w ogóle nie będzie stosować tych postanowień.

4. Dla celów niniejszego artykułu fonogramy udostępnione publicznie, drogą przewodową lub bezprzewodową w taki sposób, aby każdy mógł mieć do nich dostęp w miejscu i w czasie przez siebie wybranym, traktuje się, jakby były opublikowane w celach komercyjnych”.

Prawo Unii

6 Motywy 5, 7 i 16 dyrektywy 2006/115 przewidują:

„(5) W celu umożliwienia wykonywania działalności twórcom i [artystom] wykonawcom konieczne są dla nich stosowne dochody stanowiące podstawę dla dalszej pracy twórczej i artystycznej, a inwestycje konieczne w szczególności w przypadku producentów fonogramów i filmów są szczególnie wysokie i ryzykowne. Możliwość zapewnienia tego rodzaju dochodów oraz zwrócenia się tego typu inwestycji może być efektywnie zagwarantowana jedynie poprzez stosowną ochronę prawną każdego zainteresowanego właściciela praw.

[...]

(7) Zbliżenie ustawodawstw państw członkowskich powinno odbywać się w taki sposób, aby nie stały one w sprzeczności z umowami międzynarodowymi, na których oparte są w wielu państwach członkowskich prawa autorskie i prawa pokrewne.

[...]

(16) Państwa członkowskie powinny być w stanie ustanowić [mieć możliwość ustanowienia] dalej sięgającą [sięgającej] ochronę [ochrony] praw właścicieli praw pokrewnych, niż określona w przepisach niniejszej dyrektywy w odniesieniu do nadawania oraz odtwarzania [udostępniania] publicznego”.

7 Artykuł 7 dyrektywy 2006/115 stanowi:

„1. Państwa członkowskie ustanawiają na rzecz [artystów] wykonawców wyłączne prawo zezwalania lub zakazywania utrwalania ich wykonania.

2. Państwa członkowskie ustanawiają na rzecz organizacji nadawczych wyłączne prawo zezwalania lub zakazywania utrwalania ich emisji, niezależnie od tego, czy chodzi o programy przekazywane bezprzewodowo czy przewodowo, włączając przekaz kablowy lub satelitarny.

3. Dystrybutorowi kablowemu rozpowszechniającemu jedynie programy innych organizacji nadawczych nie przysługuje prawo przewidziane w ust. 2”.

8 Artykuł 8 ust. 2 tej dyrektywy stanowi:

„Państwa członkowskie ustanawiają prawo w celu zapewnienia wypłaty jednorazowego godziwego wynagrodzenia płatnego przez użytkownika, jeżeli fonogram opublikowany w celach handlowych lub powielony egzemplarz takiego fonogramu zostaną użyte do nadania przez środki bezprzewodowe lub w jakikolwiek sposób odtworzone [udostępnione] publicznie, oraz zapewnienia jego podziału między właściwych [artystów] wykonawców i producentów fonogramów. W braku porozumienia w tej sprawie między [artystami] wykonawcami i producentami fonogramów państwo członkowskie może określić warunki podziału wynagrodzenia”.

9 Artykuł 10 wspomnianej dyrektywy brzmi następująco:

„1. Państwa członkowskie mogą ustanowić ograniczenia praw określonych w niniejszym rozdziale w następujących przypadkach:

a) dla użytku prywatnego;

[...]

2. Bez względu na ust. 1 każde państwo członkowskie może ustanowić tego samego rodzaju ograniczenia w zakresie ochrony [artystów] wykonawców, producentów fonogramów, organizacji nadawczych i producentów pierwszych zapisów filmów, jakie przewidziane są dla ochrony prawa autorskiego w zakresie utworów literackich i artystycznych.

Licencje obowiązkowe mogą być jednak ustanowione jedynie w zakresie zgodnym z postanowieniami konwencji rzymskiej.

3. Ograniczenia określone w ust. 1 i 2 mogą być zastosowane jedynie w niektórych szczególnych przypadkach, które nie szkodzą normalnemu wykorzystaniu przedmiotu objętego ochroną ani nie naruszają w sposób nadmierny uzasadnionych interesów podmiotu prawa”.

10 Dyrektywa 2006/115 ujednoliciła i uchyliła dyrektywę Rady 92/100/EWG z dnia 19 listopada 1992 r. w sprawie prawa najmu i użyczenia oraz niektórych praw pokrewnych prawu autorskiemu w zakresie własności intelektualnej (Dz.U. L 346, s. 61).

11 Zgodnie z motywem 9 dyrektywy 2001/29/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 22 maja 2001 r. w sprawie harmonizacji niektórych aspektów praw autorskich i pokrewnych w społeczeństwie informacyjnym (Dz.U. L 167, s. 10):

„Wszelka harmonizacja praw autorskich i pokrewnych opiera się na wysokim poziomie ochrony, odkąd [gdyż] prawa te mają zasadnicze znaczenie dla twórczości intelektualnej. Ich ochrona zapewnia utrzymanie i rozwój kreatywności w interesie autorów, artystów wykonawców, producentów, konsumentów, kultury i gospodarki, jak również szerokiej publiczności. Własność intelektualną uznano więc za integralną część własności”.

12 Artykuł 3 tej dyrektywy stanowi:

„1. Państwa członkowskie powinny zapewnić autorom wyłączne prawo do zezwalania lub zabrania na jakiegokolwiek publiczne udostępnianie ich utworów, drogą przewodową lub bezprzewodową, włączając podawanie do publicznej wiadomości ich utworów w taki sposób, że osoby postronne mają do nich dostęp w wybranym przez siebie miejscu i czasie.

2. Państwa członkowskie powinny przewidzieć wyłączne prawo do zezwalania lub zabrania na jakiegokolwiek podawanie do publicznej wiadomości utworów, drogą przewodową lub bezprzewodową, w taki sposób, że osoby postronne mają do nich dostęp w wybranym przez siebie miejscu i czasie:

- a) dla artystów wykonawców – w odniesieniu do utrwał ich przedstawień;
- b) dla producentów fonogramów – w odniesieniu do ich fonogramów;
- c) dla producentów pierwszych utrwał filmów – w odniesieniu do oryginału i kopii ich filmów;
- d) dla organizacji radiowych i telewizyjnych – w odniesieniu do utrwał ich programów, niezależnie od tego, czy programy te są transmitowane przewodowo lub bezprzewodowo, włączając drogę kablową lub satelitarną.

3. Czynności publicznego udostępniania utworów i podawania do publicznej wiadomości określone w niniejszym artykule nie powodują wyczerpania praw określonych w ust. 1 i 2”.

Prawo krajowe

13 Paragraf 97 Copyright and Related Acts 2000 (ustawy z 2000 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych, zwanej dalej „ustawą z 2000 r.”) stanowi:

„1. Z zastrzeżeniem ust. 2, spowodowanie, by nagranie dźwiękowe lub program nadany bezprzewodowo albo przewodowo zostały usłyszane lub obejrzone, nie stanowi naruszenia prawa autorskiego do tego nagrania dźwiękowego lub programu nadanego bezprzewodowo lub przewodowo, w wypadku gdy są one słyszane lub oglądane:

- a) w części obiektu przeznaczonej na pomieszczenia do spania dla mieszkańców lub pensjonariuszy; oraz
- b) w ramach udogodnień dostarczanych wyłącznie albo głównie mieszkańcom lub pensjonariuszom.

2. Przepis ust. 1 nie ma zastosowania do żadnej części obiektów, do których ma zastosowanie ten przepis, w wypadku gdy pobierana jest odrębna opłata za wstęp do części obiektu, w której ma być wysłuchane lub obejrzone nagranie dźwiękowe lub program nadany bezprzewodowo albo przewodowo”.

Postępowanie przed sądem krajowym i pytania prejudycjalne

14 PPL jest spółką zajmującą się zbiorowym zarządzaniem przysługującymi producentom fonogramów prawami do nagrań dźwiękowych lub fonogramów w Irlandii i ich reprezentowaniem.

15 Postępowanie przed sądem krajowym dotyczy powództwa wniesionego przez PPL przeciwko Irlandii, mającego na celu ustalenie, że państwo to poprzez wydanie i utrzymanie w mocy § 97 ustawy z 2000 r. naruszyło art. 4 TUE, oraz żądanie odszkodowania z tytułu tego uchybienia.

- 16 PPL twierdzi, że ze względu na zwolnienie z odpowiedzialności przewidziane w § 97 ust. 1 ustawy z 2000 r. osoby prowadzące hotele i pensjonaty (zwane dalej łącznie „hotelami”) nie uiszczały jej godziwego wynagrodzenia za używanie w pokojach hotelowych w Irlandii fonogramów zaliczających się do tych, na które PPL została udzielona licencja, za pomocą urządzeń dostarczanych przez odpowiedzialnych za prowadzenie tych hoteli i w ramach świadczonych przez nie usług.
- 17 Tymczasem zwolnienie z odpowiedzialności ustanowione na rzecz prowadzących hotele, którzy odtwarzają chronione fonogramy, narusza niektóre dyrektywy europejskie przyjęte w dziedzinie praw pokrewnych prawu autorskiemu, które przewidują prawo producentów fonogramów do otrzymywania godziwego wynagrodzenia, gdy ich fonogramy są wykorzystywane w pewnych okolicznościach.
- 18 High Court (Commercial Division) uściśla, że sprawa przed sądem krajowym dotyczy wyłącznie nagrań dźwiękowych lub fonogramów odsłuchiwanym przez klientów w pokojach hotelowych w Irlandii, a nie w innych częściach tych zakładów. Nie dotyczy także transmisji o charakterze interaktywnym lub na żądanie.
- 19 Ponadto zdaniem sądu krajowego, jeżeli prowadzący hotel umieszcza odbiorniki telewizyjne lub radiowe w pokojach swojego zakładu położonego w Irlandii, do których doprowadza za pomocą technologii przewodowej lub innej centralnie odbierany sygnał, wówczas na mocy § 97 ust. 1 ustawy z 2000 r. prowadzący hotel nie jest zobowiązany do zapłaty godziwego wynagrodzenia na rzecz producentów fonogramów za nagrania dźwiękowe odtwarzane za pomocą telewizji lub radia.
- 20 Podobnie, jeżeli prowadzący hotel umieszcza w pokojach swojego zakładu inne urządzenie i udostępnia klientom nagrania dźwiękowe w formie analogowej lub cyfrowej, których klienci mogą za pomocą takiego urządzenia odsłuchiwać, wówczas na mocy § 97 ust. 1 ustawy z 2000 r. prowadzący hotel również nie jest zobowiązany do zapłaty godziwego wynagrodzenia na rzecz producentów fonogramów.
- 21 Ponadto, chociaż pytanie co do istoty odnosi się do korzystania z nagrań dźwiękowych w pokojach hotelowych, sąd krajowy zauważa, że § 97 ust. 1 ustawy z 2000 r. skutkuje również zniesieniem wymogu uiszczenia godziwego wynagrodzenia za takie korzystanie w szpitalach, domach i zakładach opieki, zakładach karnych oraz innych podobnych zakładach.
- 22 Sąd krajowy uściśla wreszcie, że nagrania dźwiękowe, których dotyczy niniejsze postępowanie, są fonogramami opublikowanymi w celach handlowych.
- 23 W tym kontekście wspomniany sąd uważa, że przy uwzględnieniu różnic między prawami chronionymi na podstawie art. 3 ust. 1 dyrektywy 2001/29 i art. 8 ust. 2 dyrektywy 2006/115, kontekstu, w którym wyrażenie „publiczne udostępnianie” jest stosowane, i celu odpowiednich przepisów Trybunał nie powinien nadawać pojęciu publicznego udostępniania takiego samego znaczenia, jakie nadał w wyroku z dnia 7 grudnia 2006 r. w sprawie C-306/05 SGAE, Zb. Orz. s. I-11519.
- 24 W tych okolicznościach High Court (Commercial Division) zawiesił postępowanie i zwrócił się do Trybunału z następującymi pytaniami prejudycjalnymi:
- „1) Czy osoba prowadząca hotel, umieszczająca w pokojach hotelowych odbiorniki telewizyjne lub radiowe, za pośrednictwem których nadawany jest sygnał, jest »użytkownikiem« »udostępniającym publicznie« fonogram, który może być nadawany w rozumieniu art. 8 ust. 2 ujednoliconej dyrektywy 2006/115/WE [...]?
- 2) W przypadku odpowiedzi twierdzącej na pytanie pierwsze, czy art. 8 ust. 2 dyrektywy 2006/115 [...] zobowiązuje państwa członkowskie do ustanowienia prawa do zapłaty godziwego wynagrodzenia przez osobę prowadzącą hotel oprócz wynagrodzenia wypłacanego przez nadawcę za odtwarzanie fonogramu?

- 3) W przypadku odpowiedzi twierdzącej na pytanie pierwsze, czy art. 10 dyrektywy 2006/115 [...] umożliwia państwom członkowskim zwolnienie osób prowadzących hotele z obowiązku zapłaty »jednorazowego i godziwego wynagrodzenia« z tytułu »użytku prywatnego« w rozumieniu art. 10 ust. 1 lit. a) [tej dyrektywy]?
- 4) Czy osoba prowadząca hotel umieszczająca w pokojach hotelowych fonogramy w formie analogowej lub cyfrowej i urządzenia (inne niż odbiorniki telewizyjne lub radiowe), za pośrednictwem których mogą być odtwarzane lub odsłuchiwane te fonogramy, jest »użytkownikiem« »udostępniającym publicznie« fonogram w rozumieniu art. 8 ust. 2 dyrektywy 2006/115 [...]?
- 5) W przypadku odpowiedzi twierdzącej na pytanie czwarte, czy art. 10 dyrektywy 2006/115 [...] umożliwia państwom członkowskim zwolnienie osób prowadzących hotele z obowiązku zapłaty »jednorazowego i godziwego wynagrodzenia« z tytułu »użytku prywatnego« w rozumieniu art. 10 ust. 1 lit. a) dyrektywy 2006/115 [...]?”.

W przedmiocie pytań prejudycjalnych

W przedmiocie pytania pierwszego

- 25 Poprzez pierwsze pytanie sąd krajowy dąży zasadniczo do ustalenia, czy osoba prowadząca zakład hotelowy, umieszczająca w pokojach klientów odbiorniki telewizyjne lub radiowe, do których doprowadza nadawany sygnał, jest „użytkownikiem” dokonującym czynności „publicznego udostępnienia” nadawanego fonogramu w rozumieniu art. 8 ust. 2 dyrektywy 2006/115.
- 26 Na wstępie należy przypomnieć, że zgodnie z art. 8 ust. 2 dyrektywy 2006/115 państwa członkowskie ustanawiają prawo w celu zapewnienia wypłaty jednorazowego godziwego wynagrodzenia płatnego przez użytkownika, jeżeli fonogram opublikowany w celach handlowych lub powielony egzemplarz takiego fonogramu zostaną użyte do nadania przez środki bezprzewodowe lub w jakikolwiek sposób udostępnione publicznie.
- 27 Z przepisu tego wynika, że ten, kto używa fonogramu do nadawania lub do publicznego udostępniania, powinien być uznany za „użytkownika” w rozumieniu wspomnianego przepisu.
- 28 W tych okolicznościach należy zatem dokonać oceny, czy w sprawie takiej jak ta w postępowaniu przed sądem krajowym mamy do czynienia z „publicznym udostępnianiem”.
- 29 Co się tyczy pojęcia publicznego udostępniania w rozumieniu art. 8 ust. 2 dyrektywy 92/100, ujednoliconej przez dyrektywę 2006/115, Trybunał orzekł w pkt 76 wyroku z dnia 15 marca 2012 r. w sprawie C-135/10 SCF, że wymaga ono zindywidualizowanej oceny. To samo odnosi się do tożsamości użytkownika oraz kwestii używania danego fonogramu (zob. ww. wyrok w sprawie SCF, pkt 78).
- 30 Trybunał uściślił ponadto, że aby dokonać takiej oceny, trzeba uwzględnić wiele uzupełniających się czynników, niemających charakteru autonomicznego i od siebie współzależnych. W rezultacie należy stosować je zarówno indywidualnie, jak i uwzględniając ich wzajemne oddziaływanie, przy założeniu, że czynniki te mogą w zależności od różnych konkretnych sytuacji występować w bardzo różnym stopniu nasilenia (zob. ww. wyrok w sprawie SCF, pkt 79).
- 31 Wśród tych czynników Trybunał w pierwszej kolejności podkreślił nieodzowną rolę odgrywaną przez użytkownika. Użytkownik ten dokonuje bowiem czynności udostępnienia, gdy podejmuje działania w celu zapewnienia dostępu swoim klientom do nadawanego programu zawierającego chroniony

utwór, mając pełną świadomość konsekwencji tych czynności. W braku takich działań klienci ci, którzy znaleźliby się w strefie objętej wspomnianym programem, nie mogliby co do zasady korzystać z nadawanego utworu (zob. ww. wyrok w sprawie SCF, pkt 82).

- 32 Trybunał w drugiej kolejności sprecyzował niektóre nieodłączne elementy terminu „publiczne”.
- 33 W tym względzie zdaniem Trybunału określenie „publiczne” oznacza, że chodzi o nieokreśloną liczbę potencjalnych odbiorców i o dość znaczną liczbę osób (zob. podobnie ww. wyrok w sprawie SCF, pkt 84).
- 34 Co się tyczy przede wszystkim charakteru „nieokreślonego” publiczności, Trybunał przypominał, że zgodnie z definicją pojęcia publicznego udostępniania podaną w glosariuszu WIPO, który choć nie ma prawnej mocy obowiązującej, pomaga przy wykładni pojęcia publiczności, chodzi o „udostępnianie utworu [...] w jakikolwiek właściwy sposób ogółowi ludności, to znaczy bez ograniczenia do poszczególnych osób należących do prywatnej grupy” (zob. ww. wyrok w sprawie SCF, pkt 85).
- 35 Jeżeli chodzi w dalszej kolejności o kryterium dotyczące „dość znacznej liczby osób”, Trybunał uściślił, po pierwsze, że ma ono na celu zasygnalizowanie, iż termin „publiczne” zawiera w sobie pewien minimalny próg, co wyklucza z tego pojęcia zbyt małą lub nieznaczną liczbę danych osób (zob. ww. wyrok w sprawie SCF, pkt 86). Po drugie, w celu bliższego określenia tej liczby należy wziąć pod uwagę kumulatywne skutki udostępnienia utworów potencjalnym odbiorcom. W tym względzie istotne jest nie tylko, aby wiedzieć, ile osób ma dostęp do tego samego utworu równocześnie, ale także ile z nich ma do niego dostęp jedna po drugiej (zob. wyrok w sprawie SCF, pkt 86, 87).
- 36 W trzeciej kolejności Trybunał orzekł, że jeśli zarobkowy charakter „publicznego udostępniania” w rozumieniu art. 3 ust. 1 dyrektywy 2001/29 nie jest bez znaczenia, tym bardziej jest tak w przypadku prawa do godziwego wynagrodzenia, zasadniczo ekonomicznego, które przysługuje artystom wykonawcom oraz producentom fonogramów na mocy art. 8 ust. 2 dyrektywy 2006/115 (zob. podobnie ww. wyrok w sprawie SCF, pkt 88, 89).
- 37 Zdaniem Trybunału jest zatem dorozumiane, że odbiorcy, w stosunku do których następuje udostępnianie, z jednej strony są dla użytkownika grupą docelową, a z drugiej strony są podatni, w takim czy innym stopniu, na odbiór tego udostępniania, a nie jedynie „uchwycani” przypadkowo (zob. wyrok w sprawie SCF, pkt 91).
- 38 To w szczególności w świetle powyższych kryteriów i zgodnie ze zindywidualizowaną oceną, o której wspomniano w pkt 29 niniejszego wyroku, należy ocenić, czy w sprawie takiej jak w postępowaniu przed sądem krajowym osoba prowadząca zakład hotelowy, umieszczająca w pokojach klientów odbiorniki telewizyjne lub radiowe, do których doprowadza nadawany sygnał, dokonuje czynności publicznego udostępniania w rozumieniu art. 8 ust. 2 dyrektywy 2006/115.
- 39 O ile co do zasady na sądach krajowych spoczywa obowiązek określenia, czy w konkretnej sprawie tak istotnie jest, i przeprowadzenia całościowej ostatecznej oceny stanu faktycznego w tym zakresie, o tyle należy jednak stwierdzić, że w odniesieniu do sprawy przed sądem krajowym Trybunał ma wszystkie niezbędne informacje pozwalające na ocenę, czy ma miejsce taka czynność publicznego udostępniania.
- 40 Przede wszystkim należy zauważyć, że w rozważanej przez sąd krajowy sytuacji, gdy osoba prowadząca zakład hotelowy umieszcza w pokojach klientów odbiorniki telewizyjne lub radiowe, do których doprowadza nadawany sygnał, podobnie jak w sprawie, w której został wydany ww. wyrok w sprawie SGAE (pkt 42), klienci zakładu hotelowego – chociaż znajdują się wewnątrz strefy objętej sygnałem przekazującym fonogramy – mogą korzystać z fonogramów tylko dzięki celowemu działaniu tej osoby prowadzącej. Jej rola jest więc nieodzowna w rozumieniu pkt 31 niniejszego wyroku.
- 41 Co się tyczy następnie klientów zakładu hotelowego, jacy rozpatrywani są w postępowaniu przed sądem krajowym, należy zauważyć, że klienci takiego zakładu hotelowego stanowią nieokreśloną liczbę potencjalnych odbiorców, gdyż dostęp tych klientów do usług wspomnianego zakładu wynika co do zasady

z własnego wyboru każdego z nich i jest ograniczony wyłącznie przez możliwości noclegowe danego zakładu. Chodzi zatem w tym przypadku o „ogół ludności” w rozumieniu pkt 34 niniejszego wyroku.

- 42 Co się ponadto tyczy, zgodnie z pkt 33 niniejszego wyroku, znaczenia liczby potencjalnych odbiorców, należy zauważyć, że Trybunał orzekł już, iż klienci zakładu hotelowego stanowią dość znaczną liczbę osób, tak że należy uznać te osoby za publiczność (zob. ww. wyrok w sprawie SGAE, pkt 38).
- 43 Co się tyczy wreszcie charakteru zarobkowego, o którym mowa w pkt 36 i 37 niniejszego wyroku, należy stwierdzić, że w niniejszym przypadku klientów zakładu hotelowego można określić jako „docelowych” i „podatnych”.
- 44 Dokonywane przez osobę prowadzącą zakład hotelowy działanie, mające na celu umożliwienie dostępu klientom do utworu nadawanego drogą radiowo-telewizyjną, stanowi dodatkową usługę, mającą wpływ na standard tego zakładu, a co za tym idzie, na cenę pokoi (zob. podobnie ww. wyrok w sprawie SGAE, pkt 44). Poza tym możliwe jest przyciągnięcie dodatkowych klientów zainteresowanych tymi dodatkowymi usługami (zob. analogicznie wyrok z dnia 4 października 2011 r. w sprawach połączonych C-403/08 i C-429/08 Football Association Premier League i in., Zb. Orz. s. I-9083, pkt 205).
- 45 Wynika z tego, że w sprawie takiej jak rozpatrywana przed sądem krajowym nadawanie fonogramów przez osobę prowadzącą zakład hotelowy ma charakter zarobkowy.
- 46 Z powyższych rozważań wynika, że w sytuacji rozpatrywanej w sprawie przed sądem krajowym osoba prowadząca zakład hotelowy dokonuje czynności „publicznego udostępnienia” w rozumieniu art. 8 ust. 2 dyrektywy 2006/115.
- 47 W związku z powyższym na pytanie pierwsze należy odpowiedzieć, że osoba prowadząca zakład hotelowy, umieszczająca w pokojach klientów odbiorniki telewizyjne lub radiowe, do których doprowadza nadawany sygnał, jest „użytkownikiem” dokonującym czynności „publicznego udostępniania” nadawanego fonogramu w rozumieniu art. 8 ust. 2 dyrektywy 2006/115.

W przedmiocie pytania drugiego

- 48 Poprzez pytanie drugie sąd krajowy dąży w istocie do ustalenia, czy osoba prowadząca zakład hotelowy, umieszczająca w pokojach klientów odbiorniki telewizyjne lub radiowe, do których doprowadza nadawany sygnał, jest obowiązana uiszczać godziwe wynagrodzenie na mocy art. 8 ust. 2 dyrektywy 2006/115 za odtwarzanie nadawanego fonogramu oprócz wynagrodzenia uiszczanego przez nadawcę.
- 49 Należy przede wszystkim przypomnieć, że Trybunał uściślił już w odniesieniu do pojęcia publicznego udostępniania w rozumieniu art. 3 ust. 1 dyrektywy 2001/29, że osoba prowadząca zakład hotelowy, która dokonuje czynności publicznego udostępniania, przekazuje chroniony utwór nowej publiczności, to znaczy publiczności, która nie była brana pod uwagę przez autorów chronionego utworu, gdy wyrażali oni zgodę na użycie go w drodze pierwotnego udostępnienia publicznego (zob. podobnie ww. wyrok w sprawie SGAE, pkt 40, 42).
- 50 Należy podkreślić, że element „nowej publiczności” zaczerpnięty z orzecznictwa przytoczonego w poprzednim punkcie należy również wziąć pod uwagę w ramach oceny zastosowania art. 8 ust. 2 dyrektywy 2006/115.
- 51 Tymczasem gdy osoba prowadząca zakład hotelowy udostępnia nadawany fonogram w pokojach swoich klientów, używa tego fonogramu w sposób autonomiczny i przekazuje go publiczności odrębnej i dodatkowej w stosunku do tej, której dotyczyło pierwotne udostępnienie. Ponadto w odniesieniu do

tego przekazywania wspomniana osoba prowadząca czerpie, jak to stwierdzano w pkt 45 niniejszego wyroku, korzyści gospodarcze niezależne od korzyści uzyskiwanych przez nadawcę lub producenta fonogramów.

- 52 W rezultacie w takiej sytuacji osoba prowadząca zakład hotelowy jest zobowiązana na mocy art. 8 ust. 2 dyrektywy 2006/115 uścić godziwe wynagrodzenie za udostępnienie tego fonogramu oprócz wynagrodzenia uiszczanego przez nadawcę.
- 53 W tym względzie nie można uwzględnić argumentu Irlandii, zgodnie z którym z wyrażen „lub” i „jednorazowe” użytych w art. 8 ust. 2 dyrektywy 2006/115 wynika, że osoba prowadząca hotel nie powinna uiszczać wynagrodzenia za publiczne udostępnianie fonogramów, jeżeli nadawca uścił już godziwe wynagrodzenie za wykorzystanie tych fonogramów w swych programach.
- 54 Poprzez zastosowanie w tym przepisie określenia „jednorazowe” prawodawca Unii chciał bowiem podkreślić, że państwa członkowskie nie są zobowiązane ustalić, że użytkownik będzie uiszczać kilka odrębnych wynagrodzeń z tytułu tej samej czynności publicznego udostępnienia, tak że to jednorazowe wynagrodzenie będzie – jak to wyraźnie wynika z drugiego zdania tego przepisu – podzielone między różnych beneficjentów godziwego wynagrodzenia, którymi są artyści wykonawcy i producenci fonogramów. Co do spójnika rozłącznego „lub” widniejącego w wyrażeniu „do nadania przez środki bezprzewodowe lub w jakikolwiek sposób odtworzone [udostępnione] publicznie” należy go zinterpretować w ten sposób, że wynagrodzenie jest należne zarówno w przypadku nadania, jak i w przypadku publicznego udostępnienia.
- 55 W związku z powyższym na pytanie drugie należy odpowiedzieć, że osoba prowadząca zakład hotelowy, umieszczająca w pokojach klientów odbiorniki telewizyjne lub radiowe, do których doprowadza nadawany sygnał, jest obowiązana uiszczać godziwe wynagrodzenie na mocy art. 8 ust. 2 dyrektywy 2006/115 za odtwarzanie nadawanego fonogramu oprócz wynagrodzenia uiszczanego przez nadawcę.

W przedmiocie pytania czwartego

- 56 Poprzez pytanie czwarte, które należy zbadać w trzeciej kolejności, sąd krajowy dąży w istocie do ustalenia, czy osoba prowadząca zakład hotelowy, umieszczająca w pokojach klientów nie odbiorniki telewizyjne lub radiowe, lecz inne urządzenie oraz fonogramy w formie analogowej lub cyfrowej, które mogą być odtwarzane lub odsłuchiwane za pomocą tego urządzenia, jest „użytkownikiem” dokonującym czynności „publicznego udostępnienia” fonogramu w rozumieniu art. 8 ust. 2 dyrektywy 2006/115.
- 57 W tych okolicznościach Trybunał jest zobowiązany sprawdzić, czy względy leżące u podstaw odpowiedzi udzielonej na pytanie pierwsze zachowują znaczenie nawet przy założeniu, że osoba prowadząca zakład hotelowy zapewnia swoim klientom urządzenie inne niż odbiornik telewizyjny lub radiowy oraz fonogramy w formie analogowej lub cyfrowej, które mogą być odtwarzane lub odsłuchiwane za pomocą tego urządzenia.
- 58 W tym względzie należy zauważyć, że pojęcie publicznego udostępniania zawarte w art. 8 ust. 2 dyrektywy 2006/115 należy interpretować z poszanowaniem równoważnych pojęć, do których odnosi się w szczególności WPPT, i w sposób zgodny z WPPT, przy uwzględnieniu kontekstu, w którym zostały użyte, i celu, do którego dążą mające znaczenie przepisy konwencji (zob. ww. wyrok w sprawie SCF, pkt 55).
- 59 Tymczasem art. 2 lit. g) WPPT, dotyczący publicznego komunikowania i odnoszący się do art. 15 tego traktatu, uściśla, że to ostatnie pojęcie „obejmuje także publiczne odtwarzanie dźwięków lub ich reprezentacji utrwalonych na fonogramie”.

- 60 W tych okolicznościach pojęcie publicznego udostępniania, ujęte w art. 8 ust. 2 dyrektywy 2006/115, należy interpretować w ten sposób, że obejmuje ono również publiczne odtwarzanie dźwięków lub ich reprezentacji utrwalonych na fonogramie.
- 61 Wykładnię tę potwierdza zresztą samo brzmienie art. 8 ust. 2 dyrektywy 2006/115, które uściśla, że przepis ten dotyczy publicznego udostępniania „w jakikolwiek sposób”, a zatem wszelkich form udostępniania możliwych do przewidzenia i zrealizowania.
- 62 Tymczasem osoba prowadząca zakład hotelowy, umieszczająca w pokojach klientów urządzenie inne niż odbiornik telewizyjny lub radiowy oraz fonogramy w formie analogowej lub cyfrowej, które mogą być odtwarzane lub odsłuchiwane za pomocą tego urządzenia, zapewnia dwa elementy umożliwiające odtwarzanie dźwięków lub ich reprezentacji utrwalonych na tych fonogramach oraz fizyczny nośnik tych dźwięków lub ich reprezentacji, czyli fonogramy.
- 63 W rezultacie ta forma udostępniania wchodzi w zakres zastosowania art. 8 ust. 2 dyrektywy 2006/115, interpretowanego w świetle art. 2 lit. g) w związku z art. 15 WPPT.
- 64 Skoro – jak wynika z pkt 57 niniejszego wyroku – pytanie czwarte różni się od pierwszego wyłącznie co do formy przekazywania tych fonogramów, można z tego wywnioskować, że co się tyczy osoby prowadzącej oraz jej klientów, okazują się oni tacy sami w ramach obu tych pytań.
- 65 W rezultacie można założyć, po pierwsze, że osoba prowadząca ten zakład hotelowy powinna być uznana za „użytkownika” w rozumieniu art. 8 ust. 2 dyrektywy 2006/115, a po drugie, że klienci tego zakładu powinni być uznani za „publiczność” w rozumieniu tego przepisu, chyba że jakaś szczególna okoliczność mogłaby skłonić Trybunał do przyjęcia innego wniosku.
- 66 W tym względzie należy dokonać oceny, czy szczególna forma przekazywania za pośrednictwem urządzenia oraz fonogramów w formie analogowej lub cyfrowej, które mogą być odtwarzane lub odsłuchiwane za pomocą tego urządzenia, może skłonić do wniosku innego niż ten, który został przyjęty w pkt 40 niniejszego wyroku.
- 67 Tak zaś nie jest. Skoro bowiem osoba prowadząca zakład hotelowy umieszcza w pokojach swojego hotelu takie urządzenie i takie fonogramy, zapewnia w ten sposób klientom dwa elementy niezbędne do tego, by umożliwić im korzystanie z rozpatrywanych utworów, z czego wynika, że bez jej działania klienci nie mieliby do nich dostępu. W rezultacie rola tej osoby jest nieodzowna.
- 68 W braku wszelkich innych szczególnych okoliczności wymagających badania należy z tego względu stwierdzić, że w sytuacji rozpatrywanej w sprawie przed sądem krajowym dokonywana jest czynność „publicznego udostępniania” fonogramu w rozumieniu art. 8 ust. 2 dyrektywy 2006/115.
- 69 W związku z powyższym na pytanie czwarte należy odpowiedzieć, że osoba prowadząca zakład hotelowy, umieszczająca w pokojach klientów nie odbiorniki telewizyjne lub radiowe, do których doprowadza nadawany sygnał, lecz inne urządzenie oraz fonogramy w formie analogowej lub cyfrowej, które mogą być odtwarzane lub odsłuchiwane za pomocą tego urządzenia, jest „użytkownikiem” dokonującym czynności „publicznego udostępniania” fonogramu w rozumieniu art. 8 ust. 2 dyrektywy 2006/115. Z tego względu jest ona obowiązana uiszczać „godziwe wynagrodzenie” w rozumieniu tego przepisu za przekazywanie wspomnianych fonogramów.

W przedmiocie pytań trzeciego i piątego

- 70 Poprzez pytania trzecie i piąte, które należy rozważyć łącznie, sąd krajowy dąży w istocie do ustalenia, czy art. 10 ust. 1 lit. a) dyrektywy 2006/115, który przewiduje ograniczenie prawa do godziwego wynagrodzenia określonego w art. 8 ust. 2 tej dyrektywy w przypadku „użytku prywatnego”, umożliwia

państwom członkowskim zwolnienie osoby prowadzącej zakład hotelowy, która dokonuje czynności „publicznego udostępniania” fonogramu w rozumieniu art. 8 ust. 2 wspomnianej dyrektywy, z obowiązku zapłaty takiego wynagrodzenia.

- 71 Przede wszystkim należy uściślić – jak to podniosła rzecznik generalna w pkt 153 swojej opinii – że dla ustalenia, czy osoba prowadząca zakład hotelowy może powołać się na ograniczenie wynikające z „użytku prywatnego” w rozumieniu art. 10 ust. 1 lit. a) dyrektywy 2006/115, znaczenie ma nie tyle kwestia, czy korzystanie z utworu przez klientów tego zakładu ma charakter prywatny, ile kwestia, czy korzystanie z tego utworu przez samą osobę prowadzącą ma charakter prywatny, czy też nie.
- 72 Tymczasem „użytek prywatny” chronionego utworu udostępnionego publicznie przez jego użytkownika stanowi sprzeczność terminologiczną, skoro „publicznie” oznacza z definicji „nieprywatnie”.
- 73 Z tego względu przy założeniu publicznego udostępnienia w rozumieniu art. 8 ust. 2 dyrektywy 2006/115 nie może mieć zastosowania ograniczenie wynikające z „użytku prywatnego” w rozumieniu art. 10 ust. 1 lit. a) wspomnianej dyrektywy.
- 74 Wykładnia taka nie jest jednak w stanie pozbawiać tego ostatniego przepisu skuteczności. Przepis ten posiada bowiem szerszy zakres zastosowania, dotyczący przypadków wykorzystania innych niż publiczne udostępnianie, takich jak „utrwalanie” w rozumieniu art. 7 tej dyrektywy.
- 75 Ponadto umożliwienie użytkownikowi skorzystania z ograniczenia, o którym mowa w art. 10 ust. 1 lit. a) dyrektywy 2006/115, gdy dokonuje on udostępnienia takiego jak rozpatrywane w sprawie przed sądem krajowym, byłoby sprzeczne z przepisami art. 10 ust. 3 tej dyrektywy, stanowiącego, że ograniczenie to może być zastosowane jedynie w niektórych szczególnych przypadkach, które nie szkodzą normalnemu wykorzystaniu utworu lub innego przedmiotu objętego ochroną ani nie naruszają w sposób nadmierny uzasadnionych interesów podmiotu prawa.
- 76 Wykładnia taka powodowałaby bowiem uniknięcie przez użytkownika obowiązku zapłaty godziwego wynagrodzenia za formy używania utworu, które odpowiadają handlowemu korzystaniu z tego utworu, co naruszałoby w nadmierny sposób uzasadnione interesy artystów wykonawców chronione właśnie za pomocą prawa do godziwego wynagrodzenia.
- 77 W związku z powyższym na pytania trzecie i piąte należy odpowiedzieć, że art. 10 ust. 1 lit. a) dyrektywy 2006/115, który przewiduje ograniczenie prawa do godziwego wynagrodzenia określonego w art. 8 ust. 2 tej dyrektywy w przypadku „użytku prywatnego”, nie umożliwia państwom członkowskim zwolnienia osoby prowadzącej zakład hotelowy, która dokonuje czynności „publicznego udostępniania” fonogramu w rozumieniu art. 8 ust. 2 wspomnianej dyrektywy, z obowiązku zapłaty takiego wynagrodzenia.

W przedmiocie kosztów

- 78 Dla stron postępowania przed sądem krajowym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed tym sądem, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż poniesione przez strony postępowania przed sądem krajowym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (trzecia izba) orzeka, co następuje:

- 1) **Osoba prowadząca zakład hotelowy, umieszczająca w pokojach klientów odbiorniki telewizyjne lub radiowe, do których doprowadza nadawany sygnał, jest „użytkownikiem” dokonującym czynności „publicznego udostępniania” nadawanego fonogramu w rozumieniu**

art. 8 ust. 2 dyrektywy 2006/115/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 12 grudnia 2006 r. w sprawie prawa najmu i użyczenia oraz niektórych praw pokrewnych prawu autorskiemu w zakresie własności intelektualnej.

- 2) Osoba prowadząca zakład hotelowy, umieszczająca w pokojach klientów odbiorniki telewizyjne lub radiowe, do których doprowadza nadawany sygnał, jest obowiązana uiszczać godziwe wynagrodzenie na mocy art. 8 ust. 2 dyrektywy 2006/115 za odtwarzanie nadawanego fonogramu oprócz wynagrodzenia uiszczanego przez nadawcę.
- 3) Osoba prowadząca zakład hotelowy, umieszczająca w pokojach klientów nie odbiorniki telewizyjne lub radiowe, do których doprowadza nadawany sygnał, lecz inne urządzenie oraz fonogramy w formie analogowej lub cyfrowej, które mogą być odtwarzane lub odsłuchiwane za pomocą tego urządzenia, jest „użytkownikiem” dokonującym czynności „publicznego udostępniania” fonogramu w rozumieniu art. 8 ust. 2 dyrektywy 2006/115. Z tego względu jest ona obowiązana uiszczać „godziwe wynagrodzenie” w rozumieniu tego przepisu za przekazywanie wspomnianych fonogramów.
- 4) Artykuł 10 ust. 1 lit. a) dyrektywy 2006/115, który przewiduje ograniczenie prawa do godziwego wynagrodzenia określonego w art. 8 ust. 2 tej dyrektywy w przypadku „użytku prywatnego”, nie umożliwia państwom członkowskim zwolnienia osoby prowadzącej zakład hotelowy, która dokonuje czynności „publicznego udostępniania” fonogramu w rozumieniu art. 8 ust. 2 wspomnianej dyrektywy, z obowiązku zapłaty takiego wynagrodzenia.

Podpisy